

KOMMUNINFO

Helsingfors 06.04.2017

3/2017

Förändringar i lagstiftningen om utkomststöd från den 1 januari 2017

Bakgrund

Från början av 2017 överförs beviljandet av grundläggande utkomststöd och utbetalningen av stödet från kommunerna till Folkpensionsanstalten. Från den 1 januari 2017 söks utkomststöd hos Folkpensionsanstalten. Det kompletterande och förebyggande utkomststödet sköts fortfarande av kommunerna.

Kommunen kan utifrån ett stödbeslut som fattats under 2016 bevilja grundläggande utkomststöd till och med den 31 mars 2017.

Utkomststödet förblir ett ekonomiskt stöd som till sin karaktär är behovsprövat och tillfälligt och som beviljas i sista hand utifrån ansökan som en del av socialvården. Stödet har en särskild ställning för att skaffa den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv och rätt till oundgänglig försörjning och omsorg som avses i grundlagen. Till stödet hör intimt individuella och familjevisa tjänster, speciellt socialarbete.

Lagreformen ändrar inte nivån på utkomststödet eller grunderna för beviljande av stödet. Vissa ofta återkommande utgiftsposter som i regel endast kräver ringa prövning och som nu omfattas av det kompletterande utkomststödet överförs till Folkpensionsanstalten för att beaktas i det grundläggande utkomststödet. Tidsfristerna för beslutsfattande kring stödet bibehålls som förut och de utvidgas att omfatta även Folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstalten ska samarbeta med kommunen. Det sociala arbetets roll framhävs då kommunen överväger att bevilja sökanden kompletterande och förebyggande utkomststöd.

Klienten kan med samma ansökan söka både grundläggande utkomststöd som beviljas av Folkpensionsanstalten och kompletterande utkomststöd eller förebyggande utkomststöd som beviljas av kommunen. Folkpensionsanstalten ska överföra ansökan till kommunen när ansökan gäller andra utgifter än sådana som täcks med grunddelen eller betraktas som övriga grundutgifter och om klienten ber om att ansökan ska överföras. Klienten kan själv ansöka om kompletterande och förebyggande utkomststöd hos kommunen om personen fått ett beslut om grundläggande utkomststöd från Folkpensionsanstalten. Kommunen kan dock för att trygga brådskande och nödvändig hjälp undantagsvis bevilja förebyggande utkomststöd utan att Folkpensionsanstalten först har bedömt och avgjort klientens rätt till grundläggande utkomststöd.

Utvecklingen, styrningen och ledningen i fråga om utkomststödet kvarstår hos social- och hälsovårdsministeriet. Social- och hälsovårdsministeriet har stött det arbete som utförs kring utkomststödet i kommunen genom en handbok för tillämpning av lagen om utkomststöd (SHM:s publikationer

2013:5, se www.stm.fi/sv). Till följd av reformen av lagen om utkomststöd kommer ministeriet att uppdatera handboken i början av 2017.

Ändringarna i lagen om utkomststöd (lagen om utkomststöd 1412/1997, ändrad genom lag 815/2015) samt i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009, ändrad genom lag 816/2015) träder i kraft den 1 januari 2017. Dessutom har man genom de separata lagar som trädde i kraft den 1 januari 2017 (1107/2016 och 1108/2016) bland annat specificerat arbetsfördelningen mellan Folkpensionsanstalten och kommunen i samband med ansökan om utkomststöd och överföring av ansökan samt bestämmelserna om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan Folkpensionsanstalten och kommunen.

Folkpensionsanstalten öppnade den 12 december 2016 sin webbplats för det grundläggande utkomststödet (www.kela.fi/web/sv/utkomststod) och har börjat svara på frågor om det grundläggande utkomststödet (på webben på adressen www.kela.fi/web/sv/fragafpa och via telefonservicen 020 692 207). Grundläggande utkomststöd för januari 2017 har kunnat sökas hos Folkpensionsanstalten med en pappersblankett från den 1 december (www.kela.fi/web/sv/blanketter) och e-tjänsterna för det grundläggande utkomststödet öppnades den 12 december på adressen www.kela.fi/web/sv/etjanst. Grundläggande utkomststöd kan fortsättningsvis sökas även muntligen. Folkpensionsanstalten har haft rätt att fatta beslut om grundläggande utkomststöd från den 15 december 2016.

Målen för reformen

Målen för lagreformen är bland annat att förbättra människors jämlikhet vid erhållande av grundläggande utkomststöd, underlätta och förenkla klienternas ärenden, effektivisera myndigheternas verksamhet och minska kommunernas uppgifter. Folkpensionsanstalten ger i egenskap av en riksomfattande aktör försäkringsdistrikten enhetliga tolkningsanvisningar och anvisningar om förfaringssätt om det grundläggande utkomststödet. Att skötseln av de uppgifter som gäller det grundläggande utkomststödet överförs till Folkpensionsanstalten gör det möjligt att effektivisera beviljandeförfarandena och därmed att på ett effektivare sätt än hittills rikta in kommunernas personalresurser på klientarbetet inom socialvården. Detta bedöms också effektivisera stödet till långvariga utkomststöds klienter så att de kan klara sig själva och frigöra sig från utkomststödet.

Ett mål är också att effektivisera samarbetet mellan kommunerna och Folkpensionsanstalten. Målet har varit att Folkpensionsanstalten och kommunerna samarbetar intensivt på ett flexibelt sätt som är effektivt ur administrativ synvinkel. Folkpensionsanstaltens skyldighet att styra och ge råd åt klienter samt att identifiera klientens behov av socialvårdstjänster ökar. Efter reformen kommer kommunernas sociala arbete att få en större betydelse.

Reformen ger Folkpensionsanstalten möjlighet att informera klientgrupper som erhåller andra förmåner, vilket kan antas öka personernas vetskap om möjligheten till ett grundläggande utkomststöd som kompletterar de primära förmånerna. På detta sätt kan man för sin del främja människors ekonomiska jämlikhet och säkerställa allas rätt till ett ekonomiskt minimiskydd. I fortsättningen kommer det också att bli lättare att samordna olika förmåner. På längre sikt kan överföringen av det grundläggande utkomststödet tack vare Folkpensionsanstaltens riksomfattande datasystem bedömas minska överlappande utredningsarbete, fel och rättelser liksom tillhörande återkrav samt direkt missbruk.

Det bedöms att beslutsfattandet i fråga om grundläggande utkomststöd försnabbas eftersom Folkpensionsanstalten har uppgifter om de förmåner som Folkpensionsanstalten betalar ut samt uppgifter om anhängiga förmåner. Folkpensionsanstalten kan också påskynda avgörandet av en primär förmån, vilket minskar antalet utkomststöds klientrelationer och då behöver sådant utkomststöd som motsvarar den kommande förmånen inte längre beviljas i nuvarande omfattning.

Reformens centrala innehåll

1. Modell för att sköta ärenden

Folkpensionsanstalten beviljar grundläggande utkomststöd till en sökande eller en familj som vistas i Finland. Det kompletterande och förebyggande utkomststödet ligger fortfarande på kommunernas ansvar. I regel lämnas ansökan om utkomststöd till Folkpensionsanstalten.

Klienten kan med samma ansökan söka grundläggande utkomststöd som beviljas av Folkpensionsanstalten och kompletterande utkomststöd eller förebyggande utkomststöd som beviljas av kommunen. Folkpensionsanstalten bedömer hur brådskande klientens ärende är. Vid behov måste Folkpensionsanstalten tillsammans med den berörda kommunen bedöma om klientens behov av kompletterande stöd eller förebyggande stöd är brådskande. Om behovet av stöd bedöms vara brådskande, ska Folkpensionsanstalten också i fråga om det grundläggande utkomststödet behandla ansökan som brådskande (14 d §).

Folkpensionsanstalten utvecklar den elektroniska behandlingen av det grundläggande utkomststödet efter ansökningskedet. Folkpensionsanstalten har sammanlagt 392 serviceställen där klienten kan sköta sina ärenden personligen, och service kan också ges per telefon. Folkpensionsanstalten skapar en verksamhetsmodell som gör det möjligt att ansöka om och ta emot stöd även i brådskande fall också i de kommuner där Folkpensionsanstalten inte har något verksamhetsställe.

Folkpensionsanstaltens allmänna skyldighet att ge rådgivning och handledning omfattar också hänvisning av klienten att söka de primära förmåner som omfattar honom eller henne vad gäller utkomststöd. Folkpensionsanstalten ger också stödsökanden möjlighet till en personligt samtal med en tjänsteman vid Folkpensionsanstalten när det gäller beviljande av grundläggande utkomststöd.

I vissa situationer är Folkpensionsanstalten skyldig att överföra ansökan till kommunen. Överföringsskyldigheten gäller när ansökan gäller andra utgifter än sådana som täcks med grunddelen eller betraktas som övriga grundutgifter och om klienten ber om att ansökan ska överföras (14 d §). Målet med den begränsade överföringsskyldigheten är att det till kommunen ska överföras sådana ansökningar i fråga om vilka det utifrån den etablerade rättspraxisen och praxisen för beviljande har beviljats kompletterande utkomststöd också före överföringen. Detta begränsar emellertid inte klientens rätt att själv ansöka om kompletterande utkomststöd eller förebyggande utkomststöd hos kommunen efter att personen först fått ett beslut om grundläggande utkomststöd av Folkpensionsanstalten.

I avvikande situationer kan en kommun bevilja utkomststöd för att trygga brådskande och nödvändig hjälp utan att Folkpensionsanstalten först har bedömt och avgjort klientens rätt till grundläggande utkomststöd (14 §). I dessa situationer beviljas stödet som förebyggande utkomststöd. På så

sätt säkerställer man att klienten får hjälp i akuta krissituationer och specialsituationer även då Folkpensionsanstaltens verksamhetsställe inte är öppet.

2. Folkpensionsanstaltens och kommunens samarbete vid skötsel av klientens ärenden

Enligt lagreformen ska kommunen och Folkpensionsanstalten samarbeta för att förverkliga syftet med utkomststödet. Med tanke på utkomststöds klienten är det viktigt att han eller hon får behövliga socialvårdstjänster. Därför har man i reformen på olika sätt försökt betona kommunens och Folkpensionsanstaltens kanaler för informationsutbyte och strukturer för samarbete, en smidig informationsgång och tydlig praxis för att hantera ärenden.

Socialvårdslagen tillämpas i regel inte på Folkpensionsanstalten då den beviljar grundläggande utkomststöd eftersom socialvårdslagen har föreskrivits att huvudsakligen gälla kommunal socialvård. I lagen om utkomststöd har emellertid införts några hänvisningsbestämmelser till socialvårdslagen (1301/2014), och till dessa delar tillämpar Folkpensionsanstalten socialvårdslagen vid beslut i ärenden som berör grundläggande utkomststöd. I hänvisningar som berör socialvårdslagen (lagen om utkomststöd, 4 §) är det främst fråga om situationer där Folkpensionsanstalten ska samarbeta med kommunen och andra myndigheter samt om bland annat den klientplan som görs upp i kommunen (socialvårdslagen [1301/2014] 35, 39 och 41 §).

Hänvisning från Folkpensionsanstalten till kommunens socialvård

Folkpensionsanstalten ska vid behov ge den som ansöker om grundläggande utkomststöd handledning och rådgivning om hur man ansöker om kommunens socialvårdstjänster (lagen om utkomststöd, 4 §). Utifrån de grunder och förutsättningar som anges närmare i 35 § i socialvårdslagen (1301/2014) ska Folkpensionsanstalten också ta kontakt med den myndighet som ansvarar för den kommunala socialvården så att klientens stödbehov kan bedömas, och göra en anmälan om personens behov av socialvård. Det uppenbara behov av socialvård som avses i socialvårdslagen kan i praktiken uppdagas till exempel genom att en person under en lång tid, ofta flera månader, fått grundläggande utkomststöd. Problem med livskompetensen som framgår av en diskussion med klienten kan vara faktorer som tyder på att personen har ett uppenbart behov av socialvård och den service socialvården omfattar.

I de situationer som föreskrivs i lagen agerar man på detta sätt även utan klientens samtycke. Utan klientens samtycke kan Folkpensionsanstalten göra en anmälan till kommunen till exempel om personens funktionsförmåga på grund av åldrande har försämrats så att personen är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg (socialvårdslagen, 35 §).

Om Folkpensionsanstalten är tvungen att sänka grunddelen i klientens utkomststöd ska den informera sökanden om kommunens skyldighet att upprätta en klientplan och hänvisa klienten till kommunens socialväsande för att som klient få planen upprättad. Folkpensionsanstalten ska också omedelbart sända beslutet om sänkt grunddel till kommunens socialväsande för kännedom och meddela sökanden att beslutet sänts till kommunen.

I barnskyddsfall ligger tyngdpunkten å sin sida på kravet att tillgodose barnets bästa. Inhämtandet av klientens samtycke får inte fördröja myndighetskontakten så att barnets situation äventyras. Om förfarandet för att göra barnskyddsanmälan föreskrivs separat i 25 och 25 a § i barnskyddslagen (417/2007). Folkpensionsanstalten har lagts till paragrafen om aktörer med anmälningskyldighet, och en person som arbetar vid Folkpensionsanstalten är skyldig att omedelbart göra en anmälan till

det organ som ansvarar för kommunens socialvård om personen i sitt arbete har fått vetskap om sådana faktorer som ifrågavarande person bedömer utgör ett skäl att utreda ett barns behov av barnskydd.

Folkpensionsanstaltens tillgång till uppgifter av kommunen. Kommunens rätt att få uppgifter av Folkpensionsanstalten

I 18 a § i den förnyade lagen om utkomststöd föreskrivs om utbytet av sekretessbelagda uppgifter mellan Folkpensionsanstalten och kommunen.

Folkpensionsanstalten har rätt att av en kommunal socialvårdsmyndighet på begäran få uppgifter och utredningar som finns hos den kommunala socialvårdsmyndigheten och som är nödvändiga för behandlingen och avgörandet av ett utkomststödsärende som handläggs vid Folkpensionsanstalten. Uppgifterna ska överlämnas avgiftsfritt och utan hinder av sekretessbestämmelserna.

På kommunens socialvårdsmyndighets rätt att på begäran från Folkpensionsanstalten få sådana uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna sköta sina uppgifter enligt lagen om utkomststöd tillämpas 20 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000).

Kommunen ska dock på eget initiativ ge till Folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs vid prövningen av om utkomststödet ska sänkas i sådana situationer som avses i 10 § 1 mom. 2–4 punkterna och 3 mom. i lagen om utkomststöd. Uppgifterna ska lämnas utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av överlämnande av uppgifter. Utlämnandet av uppgifter berör personer som kommunen har vetskap om eller ansvarar för och vars förfarande har bedömts klandervärt med tanke på lagen om utkomststöd. Målgrupper som avses i ovan nämnda bestämmelser är invandrare som kommunen ansvarar för och personer som omfattas av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Med uppgifter som behövs vid prövningen av om utkomststödet ska sänkas avses en invandrare enligt lagen om främjande av integration som inte omfattas av Arbetskraftförvaltningens åtgärder och som har försummat sin skyldighet att delta i integrationsplanen och de aktiviteter med anknytning till integration som personen är skyldig att delta i. Dessutom avses en person som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som har försummat sin skyldighet att delta i den verksamhet som rehabiliteringsklienten är skyldig att delta i enligt aktiveringsplanen för arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte och som avses i lagen.

Kommunen ska överväga hur behövt det är att lämna ut uppgifter med beaktande av stödtagarens situation som helhet och med beaktande av att sänkningen inte får äventyra den utkomst som oundgängligen behövs för att trygga ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt får anses oskälig. Syftet med bestämmelsen är att ge kommunen möjlighet att överväga utlämnandet av uppgifter på ovan nämnda grunder.

Dessutom ska Folkpensionsanstalten trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter på eget initiativ lämna kommunen uppgifter om ett beslut om sänkt grundläggande utkomststöd. Likaså ska Folkpensionsanstalten lämna kommunen uppgifter som anknyter till behandlingen av en ansökan om utkomststöd vid ansökan om understöd samt överföring av ärendet.

I den nya 18 b § föreskrivs om kommunens rätt att med tanke på behandlingen av ett utkomststödsärende oberoende av klientens samtycke få sekretessbelagda personuppgifter av Folkpensionsanstalten och skattemyndigheterna med hjälp av en teknisk anslutning. Därtill har Folkpensionsanstalten rätt att få motsvarande sekretessbelagda personuppgifter en kommunal socialvårdsmyndighet och av skattemyndigheterna.

Att få socialvårdstjänster av kommunen

Utkomststödet har beviljats av kommunen som en del av kommunens socialarbetstjänster eller i nära samband med dem. Kommunen kan i samband med att en klient ansöker om utkomststöd erbjuda klienten socialtjänster enligt behov, till exempel om behovet av utkomststöd visar sig långvarigt, vid olika krissituationer i livet och vid svårigheter med hanteringen av ekonomin, utan att klienten separat behöver ansöka om dessa tjänster. Den nya socialvårdslagen (1301/2014) som trädde i kraft vid ingången av april 2015 innehåller bestämmelser om klientprocessen genom vilka klienterna snabbare hänvisas till rätta tjänster.

Det sociala arbete som utförs i samband med utkomststödet spelar fortsättningsvis en stor roll. Då verkställigheten av det grundläggande utkomststödet överförs till Folkpensionsanstalten ska kommunen se till att klienter fortfarande har möjlighet att få socialvårdsservice av kommunen om de behöver det. Folkpensionsanstaltens och kommunens klientsamarbete ska säkerställa att man kan ingripa i bland annat omständigheter som inverkar på klientens behov av utkomststöd i tid.

Skyldigheten att bedriva sektorsövergripande myndighetssamarbete ingår både i reformen av socialvårdslagen och lagen om utkomststöd (se kapitel 3.1).

Man bör se till att också personer eller familjer som enbart eller i huvudsak har ärende till Folkpensionsanstalten får den information de behöver om de kommunala socialvårdstjänsterna. Enligt 4 § 3 mom. i lagen om utkomststöd ska Folkpensionsanstalten vid behov ge den som ansöker om grundläggande utkomststöd handledning och rådgivning om hur man ansöker om kommunens socialvårdstjänster.

Handledningen av klienten betonas också i situationer där Folkpensionsanstalten är tvungen att sänka klientens grunddel och i fall där klientens ärende måste behandlas brådskande.

Enligt 14 e § i lagen om utkomststöd har en klient rätt till personligt samtal med en socialarbetare eller socionom senast den sjunde vardagen efter det att klienten har begärt detta. Dessutom har klienten när det gäller beviljande av grundläggande utkomststöd rätt till ett personligt samtal med en tjänsteman vid Folkpensionsanstalten inom samma tidsfrist. Enligt den förnyade paragrafen ska kommunen vid behandling av utkomststödsärendet informera klienten om denna rättighet. Även Folkpensionsanstalten meddelar klienten om detta.

Överföringen av det grundläggande utkomststödet ger kommunen möjlighet att rikta resurserna för socialt arbete och socialhandledning till socialvårdens klientarbete. I motiveringarna till lagreformen konstateras att det är viktigt att säkerställa att en klients behov av socialt arbete eller annan socialvård uppdagas och tas fasta på även när det grundläggande utkomststödet beviljas av Folkpensionsanstalten. Samarbete är särskilt viktigt för att få hjälpen att nå unga och vid klientrelationer som blir långvariga.

3. Utkomststödets struktur

Utkomststödet innehåll och struktur bibehålls till största delen som förut. Utkomststödet består enligt lagen om utkomststöd av *det grundläggande utkomststödet* (7 § i lagen), som omfattar en grunddel (7 a §) och övriga grundutgifter (7 b §), samt av *kompletterande utkomststöd* (7 c §) och *förebyggande utkomststöd* (1 §, 13 §).

En del av de utgifter som beaktas i det kompletterande utkomststödet blir överförda till Folkpensionsanstaltens grundläggande utkomststöd. Det är fråga om ofta återkommande utgiftsposter inom utkomststödet som i regel endast kräver ringa prövning. I fråga om utgifter som hänför sig till boende och som beaktas i utkomststödet strävar man efter att i så stor utsträckning som möjligt koncentrera prövningen till den prövning som görs i samband med beviljandet av grundläggande utkomststöd. Utgiftsposter som överförs från det kompletterande utkomststödet till de ärenden som avgörs vid Folkpensionsanstalten är nödvändiga flyttkostnader och garantihyra samt utgifter för barndagvård. Dessutom beaktas som grundutgifter vissa andra utgifter som inte anses inbegripa sådan särskild prövning eller bedömning av en persons eller familjs behov som ska förbli kommunens socialväsendes uppgift.

3.1. Grunddelen (7 §)

Folkpensionsanstalten ger klienten beslutet om stödets grunddel som en del av beslutet om grundläggande utkomststöd. Till de utgifter som täcks med utkomststödet grunddel hör bland annat utgifter som hänför sig till en familjs dagliga uppehälle såsom utgifter för kost och kläder, smärre hälso- och sjukvårdsutgifter samt utgifter som beror på personlig hygien och hemmets hygien.

Ur lagens 7 a § som definierar grunddelen har gjorts en teknisk ändring där ordet ”televisionslicens” slopats eftersom denna bruksavgift inte längre tas ut.

De utgifter för användning av telefon som ingår i grunddelen har i lagreformen jämförts med kostnader för användning av personlig datakommunikation, till exempel självbetjäning på internet, användning av datakommunikation och internetanslutning för en mobiltelefon eller en dator.

Lagreformen gäller inte beloppet av utkomststödet grunddel eller indexjusteringen av detta.

3.2. Utkomststödet övriga grundutgifter (7 b §)

Folkpensionsanstalten ger klienten beslutet om stödets övriga grundutgifter som en del av beslutet om grundläggande utkomststöd. Grunderna för bedömning av huruvida utgifterna är nödvändiga ändrades inte i lagreformen. Övriga grundutgifter som beaktas i utkomststödet enligt vad som anses vara behövlig storlek på utgifterna, ska klienten alltid vid behov kunna uppvisa redogörelser för dem. Utgifterna beaktas i allmänhet enligt deras faktiska storlek, om de inte anses oskäliga.

I lagreformen har utgifter som hänför sig till inflyttning i en bostad, såsom nödvändiga flyttkostnader och garantihyra, samt utgifter för barndagvård, överförts från det kompletterande utkomststödet till de övriga grundutgifter som avgörs vid Folkpensionsanstalten. Övriga grundutgifter som nämns är utgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever, utgifter som en förälder som inte bor i samma hushåll som sitt barn orsakas av att träffa barnet, till de delar som de grundar sig på ett avtal som bekräftats av det organ som ansvarar för kommunens socialvård eller verkställandet av ett domstolsbeslut, samt utgifter för anskaffning av en nödvändig identitetshandling, uppehålls-

handling eller resehandling. Boendeutgifterna utgör den största och viktigaste delen av de övriga grundutgifterna inom utkomststödet. Folkpensionsanstalten fattar beslut om dessa.

Boendeutgifter

Kommunen har som övriga grundutgifter i utkomststödet beaktat bland annat boendeutgifter som bedömts vara av behövlig storlek. Grunderna för övervägande av huruvida boendeutgifter ska godkännas har inte ändrats i lagreformen.

Syftet med lagreformen är att bibehålla nuvarande praxis vid bedömningen av den behövliga storleken på boendeutgifternas belopp. Syftet med beaktandet av boendeutgifter är att trygga sökandens boende. Såsom tidigare beaktas vid bedömningen av boendeutgifternas behövliga storlek bostadens storlek och kvalitet i förhållande till familjens storlek och behov samt en kostnadsnivå som motsvarar en skälig boendenivå på orten. Skäliga boendeutgifter beaktas enligt deras faktiska belopp.

I den justerade paragrafen 7 b i lagen om utkomststöd hänvisas till 9 § i den nya lagen om allmänt bostadsbidrag och de boendeutgifter som nämns där. Beloppet av de boendeutgifter av behövlig storlek som är godtagbara i det grundläggande utkomststödet ska inte heller i fortsättningen bestämmas utifrån de grunder som anges i lagstiftningen om bostadsbidrag, utan utgifternas behövliga storlek ska bedömas utifrån de faktiska kostnaderna. Vid bedömning av utgifterna kan Folkpensionsanstalten beakta sökandens särskilda behov i fråga om boende och förhållanden, såsom barns möjligheter till skolgång, särskilda behov av vård eller behov av utrymme på grund av hjälpmedel som en person med funktionsnedsättning behöver.

I sin verksamhet kan Folkpensionsanstalten i praktiken när den bedömer vilket belopp av boendeutgifter som är av behövlig storlek skaffa referensuppgifter från kommunerna om kommunspecifika boendeutgifter och använda dessa uppgifter vid bedömningen av vilken nivå av boendeutgifter i varje kommun och område som kan räknas som godtagbara i det grundläggande utkomststödet.

Den bestämning av godtagbara kalkylerade underhållsutgifter baserade på hushållets storlek som nämns i 9 § 3 mom. i den nya lagen om allmänt bostadsbidrag lämpar sig inte för utkomststödet, eftersom underhållsutgifterna vid beviljande av utkomststöd beaktas utifrån faktiska utgiftsposter, dock enligt vad som är behövlig storlek på utgifterna.

Utgiftsposter som ska bedömas på basis av nödvändighet är utgifter som hänför sig till inflyttning i en bostad och utgifter för andra ägarbostäder än ägarbostäder i bolagsform samt utgifter för anskaffning av en nödvändig identitetshandling, uppehållshandling eller resehandling. Dessa utgifters belopp bedöms i behövlig utsträckning.

Godtagbart belopp av boendeutgifter

Utöver de boendeutgifter som avses i 9 § i lagen om allmänt bostadsbidrag ska som utgifter enligt 7 b § 1 mom. 1 punkten i paragrafen också beaktas nödvändiga underhållsutgifter för andra ägarbostäder än ägarbostäder i bolagsform (till exempel ett egnahemshus). Bestämmelsen är ny även om det redan varit en etablerad praxis att godkänna dessa utgifter vid fastställande av utkomststöd. De mest betydande nödvändiga underhållsutgifterna för sådana andra ägarbostäder än ägarbostäder i bolagsform är uppvärmningskostnader (till exempel utgifter för uppvärmningssel), vattenavgifter och fastighetsspecifika utgifter. De sistnämnda är bland annat utgifter för skötseln av fastigheten, avgifter för sotning, försäkringsavgifter, fastighetsskatt och tomtarrende. När det gäller de nämnda utgif-

terna bör Folkpensionsanstalten vid prövningen för beviljande av grundläggande utkomststöd vid sidan om den skälighetsprövning som gäller utgifternas belopp också beakta deras nödvändighet i jämförelse med andra utgiftsposter för den som ansöker om utkomststöd.

Det nya 2 momentet i 7 b § i lagen om utkomststöd omfattar motsvarande principer som den tidigare gällande lagen om utkomststöd. I det nya momentet föreskrivs om Folkpensionsanstaltens förfarande i situationer där en utkomststödsclients utgifter i anknytning till boendet överskrider ett belopp som på det sätt som avses i momentet kan anses vara av behövlig storlek. Då ska Folkpensionsanstalten anvisa sökanden att skaffa en förmånligare bostad. Dessutom ska sökanden anvisas att ta kontakt med kommunen för att reda ut bostadsärendet. Om Folkpensionsanstalten på grund av en skälighetsprövning kräver att den som söker utkomststöd ska byta till en förmånligare bostad, ska sökanden för skaffandet av en ny bostad eller för andra bostadsarrangemang ges en tillräcklig tidsfrist som beaktar sökandens faktiska behov innan boendeutgiften endast som jämkad kan beaktas vid Folkpensionsanstaltens prövning i fråga om grundläggande utkomststöd. En tillräcklig tidsfrist kan anses vara minst tre månader, om det inte av särskilda skäl, såsom situationen på kommunens bostadsmarknad eller klientens faktiska behov, kan anses att en kortare tidsfrist är motiverad. Vid bedömningen av hur lång denna tidsfrist ska vara kan man också fästa vikt vid om sökandens behov av utkomststöd är tillfälligt, till exempel på grund av att en situation av arbetslöshet plötsligt har överraskat, eller om behovet bedöms vara långvarigare.

Tid för anskaffning av en förmånligare bostad bör inte bara reserveras för en ny klient, utan vid behov också för en person som tidigare har ansökt om utkomststöd, om han eller hon inte har fått information om den praxis i fråga om boendeutgifter som följs vid beviljande av utkomststöd eller om dessa har förändrats.

Om en person har uppmanats att skaffa en förmånligare bostad inom en utsatt tid och han eller hon på nytt ansöker om utkomststöd och fortfarande bor i samma bostad utan att personens behov har förändrats, är tidsfristen inte längre tillämplig. Sökanden kan med andra ord inte i och med en ny ansökan få en ny tidsfrist av Folkpensionsanstalten för skaffandet av en förmånligare bostad.

Boendeutgifter som överskrider ett belopp som kan anses vara av behövlig storlek kan enligt det nya 7 b § 3 mom. beaktas till sitt fulla belopp även efter att tidsfristen löpt ut, om sökanden inte har någon reell möjlighet att på sin bostadsort skaffa en förmånligare bostad.

Den situationsspecifika skälighetsprövning som bestämmelsen förutsätter får inte leda till att den som ansöker om utkomststöd blir utan bostad eller blir tvungen att flytta till en bostad som inte motsvarar en boendenivå som är allmänt acceptabel eller motsvarar personens eller familjens särskilda behov.

Utgifter som hänför sig till inflyttning i en bostad

I lagreformen har man från det kompletterande utkomststödet till de övriga grundutgifter som Folkpensionsanstalten beslutar om till behövligt belopp överfört godtagbara utgifter som hänför sig till inflyttning i en bostad, till exempel garantihyra, förskott på hyra, utgifter för transport av bostadslösöre och andra nödvändiga kostnader som en flytt förorsakar.

Hälso- och sjukvårdsutgifter

Den som får utkomststöd betalar smärre hälso- och sjukvårdsutgifter med stödets grunddel. Utöver grunddelen omfattar de övriga grundutgifter som betalas övriga hälso- och sjukvårdsutgifter än de som ingår i grunddelen. Vid godkännande av utgifter är det inte avgörande hur stora utgifterna är, utan snarare hur de har uppkommit. Folkpensionsanstalten kan som hälso- och sjukvårdsutgifter som inte ingår i grunddelen beakta både större och mindre hälso- och sjukvårdsutgifter, om de inte har beaktats i utkomststödets grunddel eller ersatts med hjälp av andra, primära förmåner.

Enligt vedertagen praxis kan Folkpensionsanstalten till behövlig storlek beakta till exempel kostnader för tandvård och glasögon samt klientens självriskandel för resekostnader i samband med hälso- och sjukvård.

Utkomststödet är ett ekonomiskt stöd som beviljas i sista hand. Därför är det med tanke på beviljandet av stödet ytterst viktigt att den avgift som tas ut av klienten minskas eller slopas i mån av möjlighet. Enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) ska kommunen efterskänka eller nedsätta en avgift som fastställts för socialvårdsservice och en sådan avgift för hälsovårdsservice som bestämts enligt en persons betalningsförmåga om den äventyrar förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt.

Barndagvård och morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever

Enligt reformen ska som grundutgifter som ingår i det grundläggande utkomststödet som Folkpensionsanstalten beslutar om även beaktas utgifter för barndagvård samt utgifter för den morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever som avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) (7 b § 1 mom. 5 punkten i lagen om utkomststöd). Dessa utgiftsposter ingick tidigare i det kompletterande utkomststödet. Bestämmelsen om utgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever är ny.

Med tanke på utkomststödets karaktär som stöd som beviljas i sista hand är det dock viktigt att avgiften nedsätts eller efterskänks. Enligt 7 a § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) kan det för kommunalt ordnad daghemsvård- och familjedagvård som avses i lagen om barndagvård (36/1973) tas ut en avgift som bestäms enligt familjens storlek och inkomsterna för de som använder tjänsterna. Avgiften kan dock efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut.

Också för morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning kan det tas ut en avgift enligt förutsättningar som det föreskrivs närmare om i lagen. Enligt 48 f § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning är det dock möjligt att efterskänka eller nedsätta avgiften, om det finns skäl därtill med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldighet eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. En sådan situation har till exempel familjer som är tvungna att ansöka om utkomststöd.

Möte med barnet

Som övriga grundutgifter i utkomststödet beaktas utgifter som en förälder som inte bor i samma hushåll som sitt barn orsakas av att träffa barnet, till den del de grundar sig på ett avtal som har bekräftats av det organ som ansvarar för kommunens socialvård eller på ett domstolsbeslut. Denna till det kompletterande utkomststödet hörande utgiftspost har överförts till de övriga grundutgifter som avgörs av Folkpensionsanstalten. (7 b § 1 mom. 6 punkten).

Identitetshandling och resehandling

Utgifter för anskaffning av en nödvändig identitetshandling, uppehållshandling eller resehandling har lagts till de övriga grundutgifterna enligt 7 b § 1 mom. 7 punkten i lagen om utkomststöd. Ansökan om dessa avgörs av Folkpensionsanstalten.

4. Kompletterande utkomststöd (7 c §) och förebyggande utkomststöd (1 §, 13 §). Sektorsövergripande samarbete och socialt arbete (4 §, socialvårdslagen 41 §)

En ansökan om kompletterande utkomststöd eller förebyggande utkomststöd lämnas till kommunen, som avgör ansökan om klienten har fått ett beslut om grundläggande utkomststöd av Folkpensionsanstalten.

I reformen ändrades inte det kompletterande utkomststödet och förebyggande utkomststödet eller principerna om behandling utan dröjsmål och tidsfristerna för detta. Den valda modellen försnabbar behandlingen av ansökan och styr klienten till den myndighet som är behörig i ärendet.

4.1 Socialt arbete och kommunens sektorsövergripande samarbete med Folkpensionsanstalten

Det sociala arbete som utförs i samband med utkomststödet spelar en stor roll. Redan i samband med stiftandet av lagen om utkomststöd konstaterades att utkomststöd under långa tider i kombination med arbetslöshet i många fall leder till att den berörde behöver stöd för att klara sig på egen hand. Det stöd klienten får anses vara av största vikt i situationer där grunddelen har sänkts. Då är det också på sin plats med tvärfackligt samarbete.

Ett syfte med reformen av utkomststödet är också att stärka det sociala arbetets ställning inom kommunens socialvård, varvid det är möjligt att inom kommunen flytta en del av de årsverken för yrkesutbildade personer inom socialvården som använts till att bevilja grundläggande utkomststöd till uppgifter enligt den reviderade socialvårdslagen. På längre sikt möjliggör reformen en effektivisering av servicesystemet, en ändamålsenlig resursanvändning inom det sociala arbetet och en utveckling av det sociala arbetet för vuxna samt därigenom en mer helhetsbetonad utvärdering och ett mer helhetsbetonat stöd för klientens situation. Detta bedöms också effektivisera stödet till långvariga utkomststöds klienter så att de kan klara sig själva och frigöra sig från utkomststödet.

I 41 § i den nya socialvårdslagen (1301/2014) föreskrivs det om sektorsövergripande samarbete, som också gäller Folkpensionsanstalten. Syftet med den särskilda samarbetsbestämmelsen är att främja och framhäva betydelsen av samarbete i allt arbete. Samarbetet ska iaktas i alla enskilda fall. Enligt bestämmelsen ska den myndighet som inom socialvården ansvarar för en åtgärd se till att tillräcklig sakkunskap och kompetens med hänsyn till personens individuella behov finns att tillgå för bedömningen av servicebehovet, beslutsfattandet och tillhandahållandet av socialvård. Om

bedömningen av personens behov och uppfyllandet av dem kräver service eller stödåtgärder av socialväsendet eller övriga myndigheter, ska dessa på begäran av den arbetstagare som ansvarar för åtgärden delta i bedömningen av personens servicebehov och i utarbetandet av en klientplan.

Socialvården tillhandahålls i samarbete med olika aktörer så att socialvården och vid behov de övriga förvaltningssektorernas service bildar en helhet som tillgodoser klientens intresse.

Arbetstagaren ska enligt behov kontakta olika samarbetspartner och sakkunniga samt vid behov personens anhöriga och andra närstående enligt vad som närmare föreskrivs i socialvårdslagen (socialvårdslagen, 41 §).

Socialvårdslagen (1301/2014) 41 §

Sektorsövergripande samarbete

För att bedöma servicebehovet, fatta beslut och tillhandahålla socialvård ska den myndighet inom socialvården som ansvarar för åtgärden se till att tillräcklig sakkunskap och kompetens med hänsyn till en persons individuella behov finns att tillgå. Om bedömningen av personens behov och uppfyllandet av dem kräver service eller stödåtgärder av socialväsendet eller övriga myndigheter, ska dessa på begäran av den arbetstagare som ansvarar för åtgärden delta i bedömningen av personens servicebehov och i utarbetandet av en klientplan.

Socialvården tillhandahålls i samarbete med olika aktörer så att socialvården och vid behov de övriga förvaltningssektorernas service bildar en helhet som tillgodoser klientens intresse. Arbetstagaren ska enligt behov kontakta olika samarbetspartner och sakkunniga samt vid behov personens anhöriga och andra närstående enligt vad som närmare föreskrivs i denna lag.

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter utan klientens samtycke och antecknande av klientinformation i sektorsövergripande samarbete samt i socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma service, samt om en socialvårdsmyndighets rätt att av andra myndigheter få den handräckning som den behöver för att sköta sina lagstadgade uppgifter.

4.2 Kompletterande utkomststöd (7 c §)

Klienten ansöker om kompletterande utkomststöd hos kommunen efter att ha fått ett beslut om grundläggande utkomststöd av Folkpensionsanstalten. Det kompletterande utkomststödet karaktär och principerna för beviljande av stödet ändras inte i reformen. Vissa av dess utgiftsposter har överförts till det grundläggande utkomststödet. En ny utgiftspost om vilken föreskrivs i paragrafen är utgifter på grund av boendet som behöver beaktas vid bedömningen av behovet av kompletterande utkomststöd eller som inte har kunnat beaktas i sin helhet vid beviljande av Folkpensionsanstaltens grundläggande utkomststöd.

Kompletterande utkomststöd kan enligt 7 c § om kompletterande utkomststöd i lagen om utkomststöd beviljas när sökanden eller dennes familj har sådana särskilda utgifter som avses i bestämmelsen och beviljande av endast grundläggande utkomststöd inte är tillräckligt för att trygga klientens utkomst på det sätt som avses i lagen om utkomststöd. Kommunen bedömer hur behövlig den särskilda utgiften i fråga är från fall till fall i förhållande till sökandens och dennes familjs förhållanden och situation. För att få kompletterande utkomststöd ska klienten lämna en tillräcklig redogörelse för den särskilda utgiftens behövlighet.

Inga typer av utgifter har uteslutits från det kompletterande utkomststödet, utan kommunen bedömer från fall till fall om en utgift är nödvändig för tryggheten av en persons eller familjs utkomst eller främjande av förmågan att klara sig på egen hand.

Utgifter på grund av boende i det kompletterande utkomststödet

I vissa situationer kan en person ännu ha sådana utgifter på grund av boendet som trots beslutet om grundläggande utkomststöd behöver beaktas i det kompletterande utkomststödet eller som inte har kunnat beaktas i sin helhet vid beviljande av grundläggande utkomststöd. På grund av detta ska som särskilda utgifter enligt 7 c § 1 mom. 1 punkten beaktas andra utgifter på grund av boende än de övriga grundutgifter som behandlas i 7 b §. Sådana utgifter kan till exempel vara situationer i enlighet med 7 b § 3 mom. där klientens boendeutgifter överskrider ett belopp som på det sätt som avses i 7 b § 1 mom. kan anses vara av behövlig storlek och Folkpensionsanstalten har anvisat personen att skaffa en förmånligare bostad. Dessutom kan till exempel kostnader för anskaffning av möbler komma i fråga.

Lagens 7 c § 2 mom. ändras inte i reformen. Enligt den kan som en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden anses till exempel långvarigt utkomststöd, en långvarig eller svår sjukdom samt särskilda behov i anslutning till barns hobbyverksamhet.

4.3 Förebyggande utkomststöd (1 §, 13 §, 14 § 3 mom.)

Klienten ansöker om förebyggande utkomststöd hos kommunen om han eller hon har fått ett beslut om grundläggande utkomststöd av Folkpensionsanstalten. Det förebyggande utkomststödet karakteriseras och principerna för beviljande av stödet ändras inte i reformen. Dessutom kan kommunen bevilja förebyggande utkomststöd i sådana undantagssituationer där Folkpensionsanstalten på grund av sina öppettider inte kan betjäna men det måste tryggas brådskande och nödvändig hjälp för en person. I sådana situationer kan kommunen bevilja förebyggande utkomststöd utan att klientens rätt till grundläggande utkomststöd bedöms och avgörs med ett beslut under ifrågavarande tidsperiod.

5. Sänkning av utkomststödet grunddel (10 §)

10 § i lagen om utkomststöd har kompletterats. I paragrafen krävs att när Folkpensionsanstalten beslutar att sänka klientens grunddel ska den informera klienten om kommunens skyldighet att göra upp en sådan klientplan som lagen förutsätter för klienten. Klienten ska hänvisas till kommunens socialväsande för detta ändamål. Folkpensionsanstalten skickar till kommunen information om att klientens grunddel sänkts, varvid kommunen kan vidta de åtgärder som ärendet kräver.

I övrigt har principerna och förfarandena för att sänka grunddelen inte ändrats.

6. Beaktande av barnskyddets ekonomiska stöd (11 §)

Till 11 § i lagen om utkomststöd har lagts till en ny punkt 7 som berör ungdomar i barnskyddets eftervård och enligt vilken man vid beräkning av utkomststöd som inkomster inte ska beakta sådant ekonomiskt stöd för tryggheten av boende och försörjning i barnskyddets öppenvård som avses i 35 § och 36 § i barnskyddslagen (417/2007) och sådant ekonomiskt stöd för tryggheten av boende och försörjning i barnskyddets eftervård som avses i 76 a § i barnskyddslagen (417/2007). Dessa prioriterade inkomster markeras i beräkningen av klientens utkomststöd. Det stöd som avses i barnskydd-

slagen är avsett att svara mot unga personers individuella stödbehov och det ska kunna beviljas vid sidan om utkomststöd.

7. Anmälningsskyldighet enligt barnskyddslagen (barnskyddslagen 25 § och 25 a §)

Folkpensionsanstalten har lagts till de aktörer som är anmälningsskyldiga enligt barnskyddslagen (25 §). Därmed är en person som arbetar vid Folkpensionsanstalten skyldig att omedelbart göra en anmälan till det organ som ansvarar för kommunens socialvård om personen i sitt arbete har fått vetskap om sådana faktorer som ifrågasavarande person bedömer utgör ett skäl att utreda ett barns behov av barnskydd.

8. Ändringssökande (24 §)

En person som är missnöjd med Folkpensionsanstaltens beslut får begära omprövning hos Folkpensionsanstalten. Ett beslut som har meddelats med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen och över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Det har inte gjorts några ändringar i ändringssökandet vad gäller kompletterande och förebyggande utkomststöd. Kommunens socialombudsman ger vid behov klienten råd och handledning i ändringssökandet.

9. Omedelbar behandling av en ansökan om utkomststöd och fördelning föranledda kostnader (5 b §, 14 a §, 14 b §, 14 c § samt lagen om statsandel för kommunal basservice 34 §)

Principerna för behandling av stöd, tidsfristerna för behandlingen eller statistikföringen om genomförandet av tidsfristerna har inte ändrats i reformen av lagen om utkomststöd.

Enligt lagen om utkomststöd ska ett utkomststödsärende behandlas så att den sökandes eller familjens rätt till oundgänglig försörjning och omsorg inte äventyras. Utkomststödsärenden ska behandlas utan dröjsmål i kommunen och vid Folkpensionsanstalten och senast inom den tidsfrist som fastställs i lagen om utkomststöd.

Vid behov måste Folkpensionsanstalten tillsammans med den berörda kommunen bedöma om behovet av kompletterande eller förebyggande utkomststöd är brådskande hos den klient som ansöker om stöd. Om behovet av stöd bedöms vara brådskande, ska Folkpensionsanstalten även i fråga om det grundläggande utkomststödet behandla ansökan som brådskande. (14 d §)

Ett beslut om att utkomststöd beviljas ska verkställas utan dröjsmål.

Vistelsekommun

Enligt 14 a § 1 mom. i den reviderade lagen om utkomststöd beviljar Folkpensionsanstalten på ansökan grundläggande utkomststöd till en sökande eller en familj som vistas i Finland. Folkpensionsanstalten ska vid beviljandet av stöd rikta stödet till den kommun inom vilken sökanden eller familjen *stadigvarande* vistas. Detta förfarande följer den tidigare gällande principen i lagen om utkomststöd vad gäller ansvar för klientens stadigvarande vistelsekommun. I oklara fall ska Folkpensionsanstalten utreda ärendet med kommunen eller kommunerna i fråga.

Om en sökande eller en familj *annars än tillfälligt vistas i flera kommuner än en* ska utkomststödet riktas till den kommun där en sökande eller en familj vistas och inom vilken sökanden eller familjen vistats då deras utgifter uppkom. Kommunens ansvar sträcker sig därmed endast till de kostnader som har uppkommit eller orsakats av stadigvarande vistelse i denna kommun, precis som tidigare. Folkpensionsanstalten måste utreda, vid behov i samarbete med kommunerna i fråga, vilka av de kostnader och utgifter som berättigar till utkomststöd som beror på vistelse i vardera kommunen. Klientens inkomster och tillgångar beaktas för samma tidsperioder som utgifterna begränsas till att gälla.

Det kompletterande och förebyggande utkomststöd som klienten behöver beviljas på ansökan av organet i den kommun inom vilken personen eller familjen stadigvarande vistas. Principen motsvarar principen i den bestämmelse som tidigare tillämpades.

Om sökanden eller familjen *annars än tillfälligt vistas i flera kommuner än en*, beviljas kompletterande eller förebyggande utkomststöd av organet i den kommun inom vilken sökandens eller familjens vistelse har föranlett de utgifter som ska beaktas i det grundläggande utkomststödet. Principen motsvarar principen i den bestämmelse som tidigare gällde.

Brådska

Precis som tidigare ska ett utkomststödsärende enligt lagen om utkomststöd behandlas så att den sökandes eller familjens rätt till oundgänglig försörjning och omsorg inte äventyras.

Vid behov måste Folkpensionsanstalten tillsammans med den berörda kommunen bedöma om behovet av kompletterande eller förebyggande utkomststöd är brådskande hos den klient som ansöker om stöd hos Folkpensionsanstalten. Om behovet av stöd bedöms vara brådskande, ska Folkpensionsanstalten i fråga om det grundläggande utkomststödet behandla ansökan som brådskande.

Om Folkpensionsanstalten beviljar grundläggande utkomststöd för ett brådskande stödbehov riktar den de kostnader som föranleds till den kommun där sökanden eller familjen vistas då ansökan lämnas in (14 a § 1 mom.). Principen motsvarar principen som berör kommuner i den bestämmelse som tidigare gällde.

I lagreformen lades till 14 paragrafen i lagen om utkomststöd ett nytt tredje moment där man reglerar kommunens möjlighet att bevilja utkomststöd för att trygga brådskande och nödvändig hjälp i undantagssituationer utan att klientens rätt till grundläggande utkomststöd under tidsperioden i fråga har bedömts och avgjorts genom ett beslut vid Folkpensionsanstalten. I dessa situationer beviljas stödet som förebyggande utkomststöd. Förfarandet gäller sådana exceptionella situationer där Folkpensionsanstalten inte är öppen, men en person måste tryggas brådskande och nödvändig hjälp. I dessa situationer är det motiverat att också kommunen kan bevilja ekonomiskt stöd utan att klientens rätt till grundläggande utkomststöd först har utretts och avgjorts av Folkpensionsanstalten. Sådana situationer är framför allt en klients akuta behov av tillfälligt ekonomiskt stöd som på grund av att det är brådskande måste skötas utanför Folkpensionsanstaltens öppettider. Stödet betraktas som förebyggande utkomststöd.

Ett brådskande behov av utkomststöd kan utöver i den stadigvarande vistelsekommunen även uppstå när en person visas i *en annan kommun*. Reformen ändrar inte på principen i lagen. Då ska sökanden eller familjen av Folkpensionsanstalten beviljas en nödvändig andel av det grundläggande utkomststödet, till exempel för nödvändiga utgifter för kost och hälso- och sjukvård. Av inkomster

och tillgångar beaktas på motsvarande sätt endast de som just då finns att tillgå. Med stöd av bestämmelsen kan Folkpensionsanstalten rikta grundläggande utkomststöd som har beviljats som brådskande till den kommun där sökanden eller familjen vistas vid ansökan om brådskande utkomststöd. (14 a § 1 mom.)

Om behovet av kompletterande eller förebyggande utkomststöd är brådskande, beviljas stöd av organet i den kommun där sökanden eller familjen vistas då ansökan görs. Principen motsvarar principen som berör kommuner i den bestämmelse som tidigare gällde.

Ansökan som gäller månaden efter ansökningstidpunkten

En klient kan lämna in en ansökan om stöd som gäller månaden efter ansökningstidpunkten. I reformen ändrades inte förfarandet i den tidigare gällande bestämmelsen enligt vilken det räcker att ett beslut om en sådan ansökan fattas och verkställs senast den första vardagen i nämnda månad, om det då har förflutit mer än sju vardagar från den tidpunkt då ansökan inkom.

Bristfällig ansökan

Principen för förfarande vid behandling av en bristfällig ansökan och tidsfristerna för detta motsvarar den tidigare gällande bestämmelsen. Folkpensionsanstalten kan med stöd av den reviderade lagen också skaffa flera av de uppgifter som behövs på eget initiativ.

10. Specialstatsandel till kommunen (5 b §) och lagen om statsandel för kommunal basservice (34 §)

Fram till början av 2017 uppgick enligt lagen om utkomststöd specialstatsandelen till kommunen för det grundläggande utkomststöd den beviljat till 50 procent av kostnaderna för det beviljade stödet. Kommunerna kommer även i framtiden att delta i finansieringen av det grundläggande utkomststödet med en andel på 50 procent. Kommunernas andel beaktas genom att den dras av från den statsandel för kommunal basservice som betalas till kommunen. På det sättet undgår man att betalningarna görs fram och tillbaka mellan kommunerna och staten. Till dessa delar ändrades 34 § i lagen om statsandel för kommunal basservice i samband med reformen av lagen om utkomststöd (1704/2009, ändrad genom lag 816/2015).

11. Grundläggande utkomststöd beviljat av kommunen under tiden 1.1–31.3.2017

När lagen träder i kraft betalar kommunerna ut sådana utkomststödsbeslut som fattats enligt den gällande lagen och som gäller till 2017. Enligt lagens ikraftträdande bestämmelse får sådana stöd betalas ut högst till utgången av mars 2017. Då tillämpar kommunen den lagstiftning som gällde 2016 även på beslut som gäller till 2017. I fråga om dessa beslut betalar också kommunen utkomststöd i enlighet med sina beslut, gör indexjusteringar av utkomststödet och behandlar ärenden som gäller återkrav av utkomststöd i fråga om de beslut som kommunen fattat samt ansvarar även i övrigt i sin helhet för verkställandet av besluten, vilket omfattar till exempel ett eventuellt ändringssökande.

Kommunerna får fram till utgången av mars 2017 specialstatsandel för kostnaderna för de grundläggande utkomststöd de betalat ut. Kommunen ska senast den 31 maj 2017 meddela regionförvaltningsverket hur stora utgifter det grundläggande utkomststödet orsakat.

I övergångsskedet kan man inte helt undvika att ansökningar om utkomststöd skickas till fel myndighet. På ansökningar som skickats till fel myndighet tillämpas det förfarande som föreskrivs i 21 § i förvaltningslagen (434/2003) och handlingen skickas till den behöriga myndigheten. Det är med tanke på såväl klienter som myndighetsaktörer särskilt viktigt att tydligt informera klienten om överföringen av handlingen och grunderna för detta. De behandlingstider för ansökningar som fastställts i lagen om utkomststöd beräknas från det att handlingen har inkommit till den behöriga myndigheten.

Under övergångsperioden för ikraftträdandet av lagen om utkomststöd ska som grund för minskningen av statsandelen 2017 användas de kostnader som kommunen meddelat regionförvaltningsverket och som det grundläggande utkomststödet gett upphov till fram till utgången av juni 2016 samt en uppskattning av de kostnader som utkomststödet gett upphov till under tiden juli–december. Samma uppskattning ska också användas som grund vid fastställandet av minskningen av statsandelen för basservice 2018. Under övergångsperioden ska den minskning av statsandelen som görs 2018 och 2019 ändå justeras i enlighet med den faktiska utbetalning som Folkpensionsanstalten uppger. Folkpensionsanstalten ska tillstålla finansministeriet uppgifterna om den faktiska utbetalningen för utbetalning före utgången av april följande år. De justerade posterna ska på motsvarande sätt beaktas i statsandelsbesluten för 2019 och 2020. I övrigt är minskningarna av statsandelarna slutliga, om inte statsandelsbeslutet överklagas i sin helhet.

Ändring i beslut om statsandel för kommunal basservice ska sökas i enlighet med lagen om statsandel för kommunal basservice.

Ytterligare information:

Utkomststöd på social- och hälsovårdsministeriets webbplats:

http://stm.fi/toimeentulotuki?p_p_id=56_INSTANCE_7SjjYVdYeJHp&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=2&_56_INSTANCE_7SjjYVdYeJHp_languageId=sv_SE

Socialvårdslagen och material med anknytning till denna på social- och hälsovårdsministeriets webbplats:

http://stm.fi/ukk-sosiaalihuolto-laki?p_p_id=56_INSTANCE_7SjjYVdYeJHp&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=3&_56_INSTANCE_7SjjYVdYeJHp_languageId=sv_SE

Folkpensionsanstalten:

www.kela.fi/web/sv

På andra webbplatser:

Lagen om utkomststöd och dess rättspraxis kan läsas på webben till exempel i tjänsten Edilex (www.edilex.fi) eller Finlex (www.finlex.fi) eller www.suomenlaki.fi

Lagen om utkomststöd (1412/1997)

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000)

Socialvårdslagen (1301/2014)

Lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014)

Riksdagen justitieombudsman avgöranden:

www.oikeusiamies.fi/Resource.phx/ea/svenska/index.htm

Justitiekanslerns avgöranden: www.okv.fi/sv/avgoranden/

Regionförvaltningsverket: <http://www.avi.fi/sv/web/avi/aiheet>

SHM:s kommuninfo på webben

<http://stm.fi/sv/kommuninfo>

